

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

X. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)

stomus in homil. 4. in verba Isaiaë, & Ambrosius lib. de dignitate sacerdotali, cap. 2. dicunt Episcopum tanto esse maiorem rege, quâto spiritus carni, cœlum terræ, aurum plumbo prestat. Et propterea etiam pontificatus, & sacerdotium per se Ecclesiam pertinent: principatus autem temporalis per accidens. Igitur cum res fidei definire & Scripturas diuinas interpretari sit actus spiritualis & Ecclesiasticus, certè non ad principem temporalem, sed ad spirituales, & Ecclesiasticum pertinet.

CAPVT. X.

Soluuntur obiectiones.

A Tobiiciunt PRIMO illud Isaiaë 54. *Dabo omnes filios tuos doctos à Domino.*

RESPONDEO, non loquitur Isaiaë de spiritu priuato reuelante, sed vel loquitur de doctrina uangelij, quam Deus ipse, id est, Christus prædicauit & docuit, ut exponit hoc loco Cyrillus. ut sensus sit; Populû Christianum non docebo per Prophetas, sed per me ipsum, ut illud Hebr. 1. *Multifariam, multiq; modis, &c.* Vel (quæ subtilior & germanior expositio) loquitur de gratia Spiritus sancti, qua homo interius à Deo mouetur, & suauiter impellit ad credendum, & amandum, ut exponit B. August. lib. de gratia Christi, cap. 12. 13. & 14. Itaque non est sensus, omnes Christianos intellectueros diuina reuelatione omnia arcana Scripturarum, sed tales futuros, ut non solum audiant magistrum exterius explicantem verbum Dei, sed etiam audiant intus magistrum Deum suadentem, ut faciant quod audiunt. Dum fit concio, omnes audiunt, & intelligunt quod dicitur, sed vnus credit, alius non credit, vnus conuertitur à peccato ad pœnitentiam, alius non conuertitur: illi potius dicuntur docti à Deo, isti posteriores non item. In hunc locum protulit ex hoc loco testimonium Dominus Iohannis 6. *Est, inquit, scriptum in Prophetis; Et erunt omnes discipuli mei. Omnis qui audiuit à Patre, & didicit, venit ad me.* Et Apostolus 1. Thess. 4. *De caritate fraternitatis non necessarium est scribere vobis, ipsi enim à Deo didicistis, et diligati sunt in caritate.*

SECUNDUM argumentum Hierem. 31. *Dabo legem meam in cordibus eorum, & in corde eorum scribam eam, & non docebit ultra & vir proximum suum, dicens; Cognosce Dominum.* Omnes enim scient me à minimo eorum & usque ad maximum eorum. Respondeo cum AUGUSTINO lib. de spiritu & litera, cap. 24. illis verbis; *Dabo legem meam, &c.* significari gratiam Testamenti noui, id est, fidem per caritatem operantem, quã Deus diffundit in cordibus nostris, vt non solum sciamus, sed etiam impleamus diuina mandata: illis autem; *Et non docebit ultra, &c.* significari primum fidei, id est, beatitudinem, in qua omnes electi videbunt Deum facie ad faciem.

Si tamen quis contendat, etiam ista vltima verba de hoc tempore intelligenda esse; responderi potest, hinc non loqui Prophetam de mysteriis absconditis Scripturarum, sed de cognitione vnus Dei. Cùm enim tempore Testamenti veteris non solum gentiles adorarent Deos falsos, sed etiam frequentissime populus Dei ad idola, & Deos alienos conuerteretur, prædixit Hieremias futurum, vt tempore noui Testamenti omnes homines cognoscant vnum Deum, quod certè nunc impletum cernimus. Nam gentiles conuersi sunt ad fidem, & ipsi etiam Iudæi & Turcæ, licet impij sint, tamen vnum Deum colunt.

TERTIUM argumentum Matth. 23. *Vos autem nolite vocari rabbi, vnus est enim magister & vester Christus.* Igitur solo interno Doctore debemus esse contenti. RESPONDEO. Nõ prohibet Dominus nomen & officium magistri, sed ambitionem, & affectationem illius honoris. Nam 2. Timoth. 1. Apostolus vocat se doctorem & magistrum gentium. Præterea in illo cap. 23. Dominus reprehenderat Scribas & Pharisæos, quod amarent primas cathedras, & salutari ab hominibus, rabbi. Et ibid. dicit; *Et nolite vocare patrem super terrã,* cùm tamen certo certius sit, non prohiberi nomen, aut officium patris, sed nimium affectum erga parentes.

QUARTUM argumentum Ioan. 5. *Ego testimonium ab homine non accipio.* Nec verbũ igitur Dei accipit testimonium à verbo hominis. Sed Pontifex, & Concilium homines sunt, igitur eorum testimonio Scripturæ non egent, sed per se sufficiunt ad omnes controuersias dirimendas.

RESPON-

RESPONDEO. Christus non eguit testimonio hominum pro se, quia maiora testimonia habebat, sed tamen testimoniis hominum utebatur propter alios, Ioan. I. *Hic venit in testimonium, et testimonium perhiberet de lumine.* Et Ioan. III. *Vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.* Act. I. *Eritis mihi testes in Hierusalem, et in omni Iudaea.* Democritus martyres cur dicuntur martyres, nisi quia testes Christi fuerunt? Cùm ergo Dominus ait: *Vos misisti ad Ioannem, et testimonium perhibuit veritati, ego autem testimonium ab homine non accipio, sed hac dico, et salus sitis.* Sensus est; Ego profero vobis Ioannis testimonium, quod vos ipsi quæritis; non quod ego indigeam pro me, sed quia utile est vobis, ut facilius credatis. Ad eundem modum, Scriptura pro se non eget hominum testimonio, siue enim intelligatur siue non, in se verissima est, tamen propter nos eget testimonio Ecclesiasticæ, qui alioqui non sumus certi qui sint libri verè sacri ac diuini, nec quæ sit eorum vera ac germana intelligentia.

QUINTVM argumentum Ioan. 7. *Si quis voluerit scire voluntatem eius facere qui misit me, agnoscat de doctrina meam, etrum ex Deo sit.* Non ergo præter spiritum dilectionis requiritur aliud magisterium ad Scripturas intelligentiam. RESPONDEO, non hoc dicit Dominus, ut ostendat, omnino viros bonos per se intelligere posse omnia loca Scripturarum, sed ut doceat viros probos carere impedimentis quibusdam, propter quæ alij quidam nec per se, nec per alios fidei veritatem intelligere possint: nam cupiditas gloriæ, & pecuniarum, & similibus rerum excæcat oculos. Vnde Ioan. 5. *Quomodo potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis? Et Luca. 11. Audiebant hæc omnia Pharisei qui erant auari, et deridebant eum.*

SEXTVM argumentum Ioan. 10. *Oves meæ vocem meam audiunt, et sequuntur me,* igitur non egemus alio præceptore. RESPONDEO, loquitur Dominus de prædestinatis, ut hîc exponit Augustinus, qui ante mortem omnino prædestinationem Dei, & eam sequuntur perseverantes usque ad mortem: neque est hîc sermo de difficultatibus Scripturarum. Quod si etiam ageretur de Scripturarum intelligentia, diceremus Christum loqui suis ouibus multis modis, per Scripturam, per internam inspirationem, & apertissimè per os veriorum.

riorum suorum, de quibus dixit Luc. 10. *Qui vos audit, me audit.* Nec enim cum Dominus ait: *Oves mea vocem meam audiunt,* exclusit vicarios, sed hostes suos. Sic enim ibidem ait: *Alienum autem non sequuntur.* Et, *Non audiunt vocem alienorum.*

SEPTIMUM argumentum Act. 17. *Beroenses scrutabantur Scripturas, an ita se haberent, qua Paulus predicabat.* Si ergo licuit hominibus illis, haud dubie laicis, examinare verba Pauli, cur non liceat nobis examinare verba Papæ, & Conciliorum? RESPONDEO, etsi Paulus erat Apostolus, & non poterat falsam doctrinam predicare, tamen non constabat hoc initio Beroensibus, nec tenebatur mox credere, nisi prius viderent miracula, aut alias probabiles rationes credendi. Itaque cum Paulus probaret illis Christum ex oraculis Prophetarum, merito illi scrutabantur Scripturas, an hæc ita se haberent. at Christiani, quibus constat Ecclesiam non posse errare in explicanda doctrina fidei, tenentur eam recipere, & non dubitare, an hæc ita se habeant.

ADDO etiam, quod etsi hæreticus peccat dubitando de auctoritate Ecclesiæ, in quam per Baptismum regeneratus est, neque est eadem conditio hæretici, qui semel fidem professus est, & Iudæi aut Ethnici, qui nunquam fuit Christianus; tamen posito hoc dubio & hoc peccato, non malè facit scrutando & examinando, an loca Scripturæ & Patrû à Concilio Tridentino prolata, ita se habeant, modò id faciat intentione inveniendi veritatem, non calumniandi. Deberet quidem ille sine examine recipere doctrinam Ecclesiæ, tamè melius est, vt examinando præparetur ad veritatem, quàm negligendo remaneat in suis tenebris.

OCTAVUM argumentum Rom. 12. *Habentes autem donationes, secundum gratiam qua data est nobis, differentes: siue prophetiam secundum rationem fidei, siue ministerium in ministrando, &c.* Hic Apostolus docet donum prophetiæ, id est, interpretationis Scripturarum, haberi secundum rationem, Græcè ἀναλογίαν fidei, id est, secundum mensuram, & proportionem fidei; igitur non debet peti Scripturæ interpretatio à Papa vel Concilio, sed ab eo qui magis fide abundat, quicumque ille sit.

T

RESPON-

RESPONDEO, posset PRIMO negari consequentia: nam Papa & Concilium magis abundat fide, quam vllus homo priuatus, cum nec Papa, vt docet ex Cathedra, nec Concilium in fide errare possit, omnis autem homo priuatus possit. SECUNDO, posset dici, prophetiam hoc loco non accipi proprie interpretatione Scripturæ, sed proprie pro dono prædicationis futura, vt exponunt Ambrosius, Theodoretus, Theophrastus, Thomas, & alij hoc loco, & Chrysostomus in 1. Cor. Sed TERTIO dico, quomocunque sumatur prophetia, vtue pro dono prædicationis futura, siue pro dono interpretationis ex hoc loco nihil colligi contra nos: nam illud, *secundum rationem fidei*, non coniungitur cum verbo, *habentes*, sed cum verbo subintellecto, *administremus*. Exponit enim Apostolus vsum gratiarum gratis datarum, & docet, prophetiam habere administrari secundum rationem fidei, ita vt nemo contemnatur aliquid contra fidem, vt faciebant Pseudoprophetae, neq; interpretetur Scripturas in aliquem sensum Catholicæ fidei contrarium, vt hæretici plerumque faciunt.

NONVM argumentum. 1. COR. 2. *Spiritualis autem iudicat omnia, & ipse à nemine iudicatur*. Igitur ad spirituales homines pertinet interpretatio Scripturarum, nõ ad Papam aut ad Concilia. RESPONDEO, non negamus, fuisse in Ecclesia, & esse homines spirituales & perfectos, qui recte interpretentur Scripturas, immò etiam futura prospiciant, & cordium secreta scrutentur. Negamus tamen ad eos pertinere iudicium definitiuum controuersiarum fidei, duplici causa. PRIMO, quia non sumus certi certitudine fidei, quod nam sint isti spirituales; sicut certi sumus, Papam & Concilium esse spirituale, regi videlicet à Spiritu sancto. SECUNDO, quia scimus etiam maximè spirituales non semper instrari, & quædam interdum ignorare, vt patet de Heliseo, qui habebat duplicem spiritum Heliae, & tamen dicit 4. Reg. Dominus celauit hoc à me, & non indicauit mihi.

DICES, quid ergo significat illud; *Iudicat omnia*? dico significare omnia tam spiritualia, quàm temporalia; tam celestia, quàm terrena. dixerat enim homines animales non percipere quæ Dei sunt, sed tantum iudicare posse de rebus terrenis: nunc dicit, spirituales iudicare omnia, id est, & terrena & diuina: non tamen sequitur, quod possit omnia diuina

nam quis neget multos veterum Patrum habuisse excellenter donum interpretandi, & fuisse spirituales? & tamen constat quosdam ex præcipuis eorum non leuiter in quibusdam lapsos.

DECIMUM argumentum. I. Cor. 12. loquens Apostolus de dono interpretandi, & similibus gratiis: *Hæc omnia, inquit, operatur vnus, & idem spiritus, diuidens singulis prout vult.* Non est igitur alligatum hoc donum Concilio, vel Papæ, sed datur liberè à Deo, cui ipse voluerit. Et confirmant, quia sæpe præteritis sacerdotibus, & Pontificibus, Deus excitauit Prophetas ex populo: nam Amos erat pastor ouium, & tamè factus est Propheta, & Delbora mulier prophetauit.

RESPONDEO, Apostolum loqui de particularibus hominibus, ac dicere velle, non dari omnibus hominibus passim donum interpretandi. Neq; hinc sequitur, non esse in Concilio, vel Pontifice docente ex cathedra, donum interpretationis. alia enim ratio est Concilij, & Pontificis, alia priuatorum hominum.

Ad illas confirmationes dico, priuilegia paucorum non facere legem generalem. Quod si contendant dari omnibus, quia datum est Amos, & Delboræ, etiam concludent dari donum loquendi omnibus iumentis, quia datum est asinæ Balaam. PRAETEREA, aliud est loqui de nouis reuelationibus, aliud de explicatione doctrinæ iam acceptæ: nam nouæ reuelationes non sunt alligatæ Pontificibus, nec nunc, nec in Testamento veteri. Nam in Testamento veteri prophetabāt Isaias, Hieremias, & similes, non autem Aaron, & eius successores: & in Testamento nouo prophetauit Agabus, & filia Philippi, & tamen Pontifices Linus, & Clemens, & ceteri nõ prophetabant. At explicatio doctrinæ acceptæ, & iudicium de dogmatibus, semper spectauit ad Pontifices, vt supra ostēdimus.

VNDECIMUM argumentum. I. Thessal 5. *Omnia probate, quod bonum est tenete.* & I. Ioan. 4. *Nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint.* Igitur etiam Concilij, & Papæ sententia probanda, & examinanda est: nihil enim Paulus & Ioannes excipiunt. Colligunt etiam ex his locis, iniuste prohiberi libros hæreticorum, cum Paulus dicat, omnia probate, &c.

T 2

RESPON-

RESPONDEO, & dico duo. PRIMO, Paulum & Ioannem cum aiunt, omnia probate, vel probate spiritus, non velle docere, vt omnes de Ecclesia id faciant, sed vt id faciant ij, quos pertinet. Sicut si scribatur ad aliquam Academiam, examinent aliquem librum, non significatur vt detur examinandus liber omnibus hominibus illius Academiae, sed tantum doctoribus eius facultatis, de qua liber ille tractat. DE SECUNDO, in vtroque loco agi de doctrina dubia, nam illa sola probatione indiget. Non est autem doctrina dubia librorum prohibitorum, aperte enim est mala, cum sit examinata, & damnata: neque est doctrina dubia Conciliorum, sed aperta bona. Et ideo Paulus Apostolus Act. 15. cum deferret ad Ecclesias decretum Concilij Hierosolymitani, non dicebat probate, sed praecipiebat custodire decretum illud.

D VODECIMVM argumentum. 1. Ioan. 2. *Non necessarium habetis vt aliquis doceat vos, sed vnctio docet vos de omnibus.*
 RESPONDEO. Non loquitur Ioannes absolute, de cognitione rerum diuinarum, quasi non egeant magistro viliore, qui Spiritum sanctum acceperunt. Nam si ita esset, cur Ioannes hanc epistolam scriberet, & moneret ac instrueret eos, quos vnctio docebat de omnibus? & quorsum Deus Ecclesia posuisset pastores, & doctores? loquitur igitur de tantum dogmatibus, quae iam acceperant ab Apostolis, cooperante vnctione Spiritus sancti didicerant, & crederant. atque eos monet, vt in fide permaneant, & non praebent aures Pseudoapostolis contraria docentibus. Quomodo Catholicus aliquis scriberet Catholicis, qui ab haereticis considerentur & perturbarentur; Non necesse habetis, vt aliquis Lutheranus, vel Calvinista doceat vos doctrinam Christi, omnino enim quae vos scire oportet iam didicistis, & tenetis ex praedicatione Ecclesiae adiuuante vnctione Spiritus sancti. Hunc esse sensum, docent verba praecedentia, & sequentia in praecedentibus sic ait: *Non scripsi vobis quasi ignorantes veritatem, sed quasi scientibus eam.* Et, *Vos quod audistis ab vnctio, in vobis permaneat.* Hanc scripsi vobis de his qui seducunt vos, &c. in sequentibus autem ait: *Sicut docuit vos, manet in eo, & cum apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundemur in aduentu eius.*

DECIMUM TERTIUM argumentum. Apostolus Ephes. cap. 2. scribit: *Estis ciues Sanctorum & domestici Dei, superadificati supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum.* At si Scripturæ intelligentia penderet à Papa, vel à Conciliis, fundamentum nostrum esset super Papa & Conciliis magis, quàm super Apostolorum & Prophetarum scriptis.

RESPONDEO ad hoc argumentum, quod sæpe repetit, & inculcat Calvinus, nos non negare, immò defendere contra negâtes, verbum Dei ministratum per Apostolos, & Prophetas esse primum fundamentum nostræ fidei. Ideo enim credimus quidquid credimus, quia Deus id per Apostolos, & Prophetas reuelauit: sed addimus, præter hoc fundamentum primum, requiri aliud fundamentum secundarium, id est, Ecclesiæ testificationem. Neq; enim scimus certò quid Deus reuelauerit, nisi ex testimonio Ecclesiæ. & propterea sicut legimus, Christum esse lapidem fundamentalem, & fundamentum primum Ecclesiæ, ita legimus Matth. 16. de Petro: *Super hanc petram adificabo Ecclesiam meam.* Itaque fides nostra adhæret Christo, primæ veritati, reuelanti mysteria, vt fundamento primario: adhæret etiam Petro, id est, Pontifici proponenti & explicanti hæc mysteria, vt fundamento secundario.

DECIMUM QUARTUM argumentum. Si Pontifex iudicat de Scripturis, sequitur Pontificem seu Concilium esse supra Scripturam. & si Scripturæ sensus sine Pontifice seu Concilio non est authenticus, sequitur verbum Dei accipere robur & firmitatem à verbo hominum.

RESPONDEO, hoc argumentum quod ab hæreticis plurimi fit, totum in æquiocatione versari: nam duobus modis potest intelligi Ecclesiam iudicare de Scripturis. VNO modo, quod iudicet, verumne sit an falsum quod Scripturæ docent: ALTERO modo, quod posito vt fundamêto certissimo, Scripturæ verba esse verissima, iudicet quæ sit vera eorum interpretatio. Et quidem si PRIMO modo Ecclesia iudicaret, verè esset supra Scripturam, sed hoc non dicimus, quamuis hæretici calumnientur id nos dicere, qui passim vociferantur nos subicere Scripturam pedibus Papæ. At SECUNDO modo iudicare Ecclesiam, vel Pontificem de Scripturis, quod nos asserimus, non est Ecclesiam esse supra Scripturam, sed supra

iudicia priuatorum hominum. Non enim iudicat Ecclesiæ veritate Scripturæ, sed de intelligentia tua, & mea, & aliorum neque hinc fumit verbum Dei aliquod robur, sed intelligentia nostra. non enim Scriptura est verior, aut certior, quam ab Ecclesia exponitur, sed mea sententia est verior, quam ab Ecclesia confirmatur.

DECIMUM QUINTVM argumentum. Si à iudicio Ecclesiæ pendet fides nostra, igitur a verbo hominum, ergo de illissimo nititur fundamento. Præterea Scriptura facta est spiritu Dei, ergo spiritu Dei, non Ecclesiæ intelligenda est.

RESPONDEO, verbum Ecclesiæ, id est, Concilij, vel Pontificis docentis ex cathedra, non esse omnino verbum hominis, id est, verbum errori obnoxium, sed aliquo modo verbum Dei, id est, prolatum assistente & gubernante Spiritu sancto. immò dico, hæreticos esse qui reuera nitantur baculo apostolico. Sciendum est enim, propositionem fidei conclusivam syllogismo. Quidquid Deus reuelauit in Scripturis, est verum. hoc Deus reuelauit in Scripturis, ergo hoc est verum. Ex propositionibus huius syllogismi prima certa est apud omnes, secunda apud Catholicos est etiam firmissima; nititur enim firmiter monio Ecclesiæ, Concilij, vel Pontificis, de quibus habemus in Scripturis apertas promissiones quod errare non possunt. Act. 15. Visum est Spiritui sancto & nobis. Et Luc. 22. gaus pro te, si non deficiat fides tua. At apud hæreticos nititur folis coniecturis, vel iudicio proprii spiritus, qui plerumque videtur bonus, & est malus. & cum conclusio sequatur de maiorem partem, fit necessariò, vt tota fides hæreticorum sit coniecturalis, & incerta.

DECIMUM SEXTVM argumentum. Augustinus & alij Patres cum Scripturas exponunt, non vsurpant prætoriam iudicandi potestatem, sed permittunt explanationes suas aliis iudicari.

RESPONDEO. Aliud est interpretari legem more doctorum, aliud more iudicis: ad explanationem more doctorum requiritur eruditio; ad explicationem more iudicis requiritur auctoritas. Doctor enim non proponit sententiam suam necessariò sequendam, sed solum quatenus ratio suadet. Index proponit vt sequendam necessariò. Aliter accipiuntur glossas Bartholi & Baldi, aliter declarationem principis. Augustinus

Augustinus igitur, & ceteri Patres in commentariis fungebantur officio Doctorum: at Concilia, & Pontifices funguntur officio iudicis à Deo sibi commisso.

DECIMUM SEPTIMUM argumentum. *Augustinus contendit Ecclesiam non debere se Christo proponere, quod ille semper veraciter iudicet: Ecclesiastici autem iudices, sicut homines plerumque fallantur.* Hæc sunt Caluini verba in præfat. inflit. ex quibus deducit, non esse prælatos iudices controuersiarum.

RESPONDEO, in primis falsò citari locum à Caluino: is enim in margine ponit, cap. 2. contra Cresconium. At contra Cresconium sunt quatuor libri, & in nullo eorum librorum cap. 2. illa verba inueniuntur, sed ~~habentur lib. 2. cap. 21~~ ubi loquitur Augustinus de quæstionibus facti, non iuris, in quibus iudices Ecclesiastici falli possunt. Docet enim, in eo sæpe Ecclesiasticos iudices falli, quod eos baptizent, qui ficto animo accedunt ad Sacramentum, & tamen sincera voluntate accedere videntur. Et quoniam Caluinus videbat nihil pro se facere locum illum, ideo fortè non notauit distinctè locum. Solet enim aliàs satis diligenter notare libros, & capita, præterquam quando loca solutionem secum ferunt apertissimã.

ALIA multa argumenta quæ huc pertinere posse videbantur, tunc soluemus, cùm tractabimus, An Ecclesia, vel Concilium, vel Papa errare possint, & cuius sit in Conciliis præsidere.

